

Gyűlölet lett a hátrányból

GYÖNGYÖSPATA Törékeny a nyugalom a mátrai településen, ahol ismét célkeresztbe kerültek a cigányok. Ők azt szeretnék: a jogkövető magatartást ne csak rajtuk kérjék számon.

DOROS JUDIT

– A testvérem látta őket. Vasárnap este a patai templom alatti parkban ültek többen, a kabátjukra az volt ráírva, „Ne bántsátok a magyart, mert pórul jártok!”. Közben azt ordították, hogy ha az itteni cigányok házat vesznek a nekik járó kártérítésből, akkor azt az ő vérükkel festik majd pirosra...”

Egy nyolc év körüli kisfiú mesélte ezt a gyöngyöspatai Nekcsei Demeter Általános Iskola kapujában. Hatodmagával álldogált ott, ebédelni indultak a másik épületbe. A többiek vele egykorúak lehettek, a történetet többen bólogatva igazolták vissza: az itteni cigánysoron sokan tényként fogadják el, hogy a Magyar Gárda vagy a Betyársereg, esetleg egy eddig még név nélküli alakulat tagjai jó lehetőséget látnak abban, hogy ismét a cigányok ellen uszítsanak. Az újbóli végzáláshoz – még ha az egyelőre csak szóbeszédként terjedt a városban, s magunk sem találkoztunk hétfőn olyanokkal, akik a fekete ruhás alakokat valóban látták is – nem akárhonnan érkezett „erkölcsi” támogatás. A helyi romák szerint ugyanis maga a magyar miniszterelnök szórta el újra a gyűlölet magjait, s adott egyfajta bátorítást azoknak, akik eddig uralkodtak saját rasszizmusukon. Orbán Vikort a múlt heti nemzetközi sajtótájékoztatóján az iskolai szegregációról, s ennek kapcsán a 62 hajdani és jelenlegi roma diáknak immár jogerősen járó, együttesen mintegy 100 millió forintos – azaz átlagosan valamivel több mint másfél millió forintos – kártérítésről kérdezték. (A tanulóknak eltérő összegű kártérítést ítélt meg, a legalacsonyabb összeg 350 ezer forint volt, a legmagasabb 3,5 millió forint.) „...Ha ott élnék, mégis megkérdezném, ez hogyan van, hogy egyébként valamilyen okból a velem egy közösségben, egy faluban élő, etnikailag meghatározó népcsoport tagjai egy nagy jelentőségű összeget fognak kapni mindenfajta munkavégzés nélkül. Miközben én meg itt keccsölök egész nap...” – fogalmazott Orbán Viktor.

– Itt egy óriási félreértés, vagy inkább ferdtetés van – ezt már Csemer Géza, a Gyöngyöspatai Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke mondta, amikor a házában felkerestük őt. Rájöttünk: nem először járunk már itt. Jó néhány évvel ezelőtt azért voltunk nála, mert családjával éppen visszatért Kanadából, ahová az akkor még Eszes Tamás vezette Betyársereg elől menekültek. Családi okokból jöttek vissza a szülőfalujukba, há-

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

HENDIKEP

A gyöngyöspatai romák akkoriban úgynevezett "C" osztályokba jártak, ahonnan jó jegyekkel és tudás nélkül kerültek ki. A szakmunkásképzőben jött a feketeleves

rom kiskorú gyerekük most a helyi iskolába jár. A három hónapja megválasztott roma vezető szerint a felnőttek valóban választhatnak, hogy keccsölnek vagy épp nem keccsölnek, de az ügyben érintett gyerekek iskolába jártak, tanulók voltak, s e minőségükben érte őket olyan hátrány, amiről nem tehetek, de aminek terhét egész életükben cipelni fogják – emiatt jár nekik kártérítés – mondta. Szerinte nagyon visszás, hogy míg a romáktól folyton a jogkövető magatartást kéri számon, addig most maga a magyar miniszterelnök szólít fel törvénytételre, s kérdőjelezi meg a független magyar bíróság jogerős döntését.

A huszoneves Bangó István saját sorsán látja, mennyit ért a szegregált iskolai oktatás. Az ő idejében a roma osztályokban összevontan tanították az alsó és felső tagozatosokat Gyöngyöspatán, vagyis együtt ült, s együtt tanult az elsőtől a negyedikig, az ötödiktől a nyolcadikosig mindenki. – Házi feladatot alig adtak, volt, hogy beszélgethettünk egész órán. Akadtak nem cigány barátaim a faluban, egyszer megnéztük egymást tankönyveit, füzeteit: hetedikes voltam, de a negyedik „magyar” haverom teljesen más könyvből tanult, mint én, és azokat a feladatokot, amiket ő simán megoldott, én még csak meg sem értettem – mondta. A „C”, vagyis a cigány osztályból tudás nélkül, jó jegyekkel engedték ki nyolcadikban a gyereket, csak hogy felvegyék őket a szakmunkásképzőbe, ott azonban jött a feketeleves: volt, aki egymás

után háromszor bukott meg, mert minden alaptudása hiányzott. Bangó István sem tudott továbbtanulni, most munkanélküli, legfeljebb napszámosként tud egy kis pluszpénzt keresni. A közeli Gyöngyös tele van ipari cégekkel, de oda se veszik fel, pedig fél tucat helyre jelentkezett betanított munkásnak. – A múltkor egy magyar csávóval közösen írtuk meg a tesztet, egymás mellett, ugyanannyi idő alatt, ugyanúgy oldottuk meg a kézügyességi feladatokat: őt felvették, engem nem – mondta. Öt hónapos kislánya eközben a rozoga ház egyetlen „luxusberendezésében”, egy babahordozóban gügyögött, míg a fiatal anyuka az ételét készítette elő: sima tört krumplit.

A falu központjában a nem roma lakosok közül is megszólítottunk többeket, mit szólnak ahhoz, hogy a szegregált oktatás miatt milliós kártérítést kapnak roma gyerekek, fiatalok. Beszédes, hogy az ügyben sem az iskola tanárait, sem a település polgármesterét nem sikerült szóra bírunk.

– Egy fillért sem adnék nekik – szűkült össze egy nyolcvan éves néni szája, aki terményt cipelt haza a tyúkjainak. Szerinte a cigány tanulók rendetlenek, nem fogadnak szót és buták, így maguk tehetnek arról, hogy a tanárok nem bírtak velük. Rákérdeztünk: három gyereke idejárt, de cigányok alig akadtak az osztályukban. Az ő gyerekei szakmát tanultak, boldogulnak az életben. Egy másik asszony szerint ha maga Orbán Viktor is elítélte a per kimenetelét, akkor abban csak „lehet valami igazság...”

LEMARADVA EGY ÉLETEN ÁT

CSEMER GÉZA

szerint a diákok olyan hátrányt szenvedtek el, amely az egész életükre kihat

Nőtt a szegregáció

A közoktatás indikátorrendszere 2019 című MTA-kiadvány szerint 2008–2018 között több mint tíz százalékkal nőtt a szegregációs index, azaz több hátrányos helyzetű (hh) és halmozottan hátrányos helyzetű (hhh) tanuló elkülönítetten. A hh-s gyerekek esetében 27,7-ről 40-re, a hhh-s gyerekek esetében 26,6-ról 37,1-re nőtt ez az érték. (Az index maximumértéke 100, minimuma 0. Maximumát akkor veszik fel, ha a kisebbséghez tartozó diákok teljes mértékben elkülönítetten, homogén iskolákba járnak, minimumát pedig akkor éri el, ha minden egyes iskolában azonos a kisebbséghez tartozó tanulók aránya.)